RUSKI INWALID

Nº III.

ŚRODA. 14 Maia. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: z Petersburga. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Hiszpaniia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

z Petersburga, 13 Maia.

Lista oberhauptmaństw i hauptmaństw, na które nowo podzielona została guberniia kurlandska.

I. Dla *Zelburgskiego* oberhauptmańskiego sądu, w którego okręgu znayduie się 30,118 dusz płci męzkiey, naznacza się miesce w *Jakobsztadzie*; a dla podległych iemu hauptmańskich sądow:

1. dla iłłuksztańskiego w Iłłukszcie, do którego należą parafie: *a*) dyneburska, *b*) iberlancka.

2) dla frydrychsztadzkiego w Frydrychsztadzie, do którego należą parafie: *a*) zelburska, *b*) nerftska, *c*) aszeradeńska.

II. Dla nitawskiego oberhauptmańskiego sądu, w którego okręgu znayduie się 43.547 dusz, w Nitawie; a dla podległych iemu hauptmabskich sądow:

1) dla doblewskiego w Nitawie, do którego należą parafie; *a*) nitawska, *b*) doblewska, *c*) sessauska, *d*) grenchofska.

2) dla bowskiego w Bowsku, do którego należą parafie: *a*) bowska, *b*) ekauska, *c*) neihutska, *a*) baldońska.

III. Dla tukkumskiego oberhauptmańskiego sądu, w którego okręgu znayduie się 33,916 dusz, w Tukkumie: a dla podległych iemu sądow hauptmańskich:

1) dla tukkumskiego w Tukkumie, do którego należą parafie: *a*) tukkumska, *b*) neienburska, *c*, aucka.

2) dla talseńskiego w Talsenie, do którego należą parafie: *a*) kandauska, *b*) talseńska *c*) cabelińska, *d*) erwaleńska.

IV. Dla poldyńskiego oberhauptmańskiego sądu, w którego okręgu znayduie się dusz 25,561 w Goldyndze; a dla podległych iemu sądow hauptmańskich:

1 dla goldyńskiego w Goldyndze, do którego należą parafie: *a*) goldyńska, *b*) franenburska.

2) dla windawskiego w Windawie, do którego należą parafie: *a*) windawska, *b*) piltyńska, *c*) dondangeńska.

V. Dla hazentopskiego oberhauptmańskiego sądu, w którego okręgu znayduie się 38,672 dusz, w *Hosentop*; a dla podległych iemu sądow hauptmańskich:

1) dla hasentopskiego w Hasentop, do którego należą parafie: *a*) alszewangenska, *b*) sauenhauzeńka, *c*) kawalerska hasenpocka, *d*, piltyńska hazeupocka.

2) dla grobińskiego w Grobinie, do którego należą parafie: *a*) grobińska, *b*, durbieńska, *c*) neihauzeńska, *d*) amboszeńska *e*, gramadeńska.

z *Wilna*, 29 *Kwietnia*.

W dniu 22 teraźnieyszego miesiąca kwietnia odbyło się posiedzenie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynnosci *powszechnego zebrania*, na którem czytane były rachunki przychodu i wszelkich wydatkow Towarzystwa z roku przeszłego 1818 Urzędnicy Towarzystwa i Członki czyane trzech wydziałow, w roku przeszłym wybrani, na rok teraźnieyszy potwierdzeni zostali. Na publiczne zas posiedzenie Towarzystwa dzień 29 miesiąca wrzesnia przeznaczony został.

W przyszły piątek, dnia 2 maia, o godzinie 10tey zrana odprawi się żałobne nabożeństwo, w kaplioy domu Towarzystwa Dobroczynoości, po zeszłym członku tegoż towarzystwa, ś. p. Jakubie *Szymkiewczu*, który oprócz rozmaitych pobożnych legacyy, przeznaczaiąc częsć kapitału swego na wieczny fundusz dla ubogich w domu Towarzystwa będących, zostawił niewygasłą pamiątkę swoiey dobroczynności.—W dniu następnym, 3 maia, w teyże kaplicy odprawi się żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. Franciszka *Jakubowskiego*, obywatela wileńskiego który równie testamentową dyspozycyą dom ubogich obdarzył.

Otrzymaliśmy dnia wczorayszego następuiące pismo z Witebska:

Dnia 9 Kwietnia o godzinie 9 zrana Witebski Gubernski Marszałek i Kawaler Romuald *Bohomolec*, po szescio tygodniowey nerwowey gorączce w 36 roku życia z nieodzownych wyroków naywyższego Twórcy wypłacił dług śmiertelności. Dnia 11 przy zwyczaynych Religiynych Obrzędach wyprowadzono ciało do Koscioła XX. Jezuitów, a naziutrz po odprawieniu Mszy SS. i odśpiewaniu wigiliow przez wszystkie zakony Rzymsko Katolickiego i Greko Unitskiego wyznania odniesiono te szanowne zwłoki w równeyże iak i przy kondukcie ceremonii do grobu familiynego przy kościele XX. Trynitarzy. Mnóstwo ludu oboiey płci i szczególnie zgromadzonego na ten żałobny obchód obywatelstwa, które oddaiąc ostatnią, posługę nieodżałowanemu swemu naczelnikowi niesło trumnę na własnych ramionach. Do tego liczna assystencia stanu duchownego cechów miasta, i kancellaryi szlacheckiego zgromadzenia niosącey znaki dystynkcyi zmarłego, na ostatek obecność władz cywilnych i woyskowych oraz Jego Królewicowskiey Mosci Białoruskiego woiennego Gubernatora Xięcia Alexandra Wirtembergskiego ile były smutnym widokiem zgonu iednego z pierwszych urzędników, tyle podobnież dowiodły, iak był kochanym i poważanym za życia a opłakiwanym po smierci. Zal czułey matki, płacz nieukoioney żony zmartwienie kochaiącey go rodziny, są to uczucia, które każdy łatwo sobie wystawi iako po naylepszym synie, męźu i krewnym; lecz żal powszechny może być tylko skutkiem szczególnych cnot tego męźa: iakoż lubo w młodym ieszcze wieku sprawiedliwie zasłużył na wdzięczną pamięć mieszkańców tuteyszey prowincyi. Odebrawszy przyzwoite wysokiemu swemu urodzeniu wychowanie, zwiedził obce kraie i cały wiek młodości poświęcił naukom iedynie w tym celu, aby się stać użytecznym towarzystwu. Po kilkoletnim urzędowaniu w różnych obowiązkach z wyboru obywatelskiego, gdy w roku 1812 Gubernia Witebska, równie iak inne, była zaiętą przez woyska nieprzyiacielskie, Naczelny wodz a owczasowy Cesarz Francuzów Napoleon Bonaparte wyznaczył go Merem miasta Witebska: ten plac odkrył w nim i zdatnosci rozsądnego wykonania włożonego nań obowiązku, i uczucia prawdziwey miłosci bliźniego. Jego bowiem troskliwosci winni tuteysi mieszkańcy, iż uniknęli nieszczęsliwych skutków napasci niekarnego żołnierza, iakich doswiadczyły inne miasta. Równie możny iak biedny udaiący się do iego, doznawał skuteczney pomocy i opieki, niekiedy nawet z narażeniem własney osoby bronił uciśnionych, a ogromne kontrybucye i zapotrzebowania niezmierney ilosci prowizyi, przez gorliwe przełożenie owczasowemu rządowi, potrafiał zmnieyszać i ułatwiać mieszkańcom srodki do zadosćuczynienia onym. Te tak chwalebne czyny, lubo bez żadnych osobistych widoków dokonane, otrzymały iednak przyiemną tkliwemu iego sercu nagrodę, gdy bowiem ze zmiany wypadków woiennych miasto Witebsk zostało odebrane przez zwycięzkie woysko Rossyyskie, i gdy z powodu owoczasowych okoliczności był wzięty dla tłumaczenia się z przyięcia od nieprzy-

iacielskiego rządu takowego obowiązku, mieszkancy miasta powodowani iedyną wdzięcznością za doznaną o dobro ich troskliwość, wysłali naygorliwszą o uwolnienie iego prozbę do kom-nderuiącego i oddzielnym korpusem Jenerała od Kawaleryi Hrabiego *Witchensteyna*, na skutek czego, a bardziey z widocznego przekonania, że to przykładne poswięcenie się na obronę nieszczęśliwych, więcey zasługiwało pochwały niż nagany, został wkrótce powróconym na łono familii. W ciągu kilkoletniey domowey spokoyności nie odmawiał również posługi dla tych wszystkich, którzy znaiąc właściwe iego stałemu charakterowi bezstronność i sprawiedliwość, dla skrócenia processów z nieporozumienia wynikłych, udawali się do niego po radę lub żądali aby przez polubowne wyroki rostrzygał ich spory. Na ostatek 1816 roku w czasie ostatnich seymików iako posiadaiący powszechny szacunek i nieograniczoną ufność współobywateli został obranym Guberskim Marszałkiem. W tym nowym i swietnym zawodzie okazał także dowody swych rzadkich przymiotów. Jego uprzeymość w obcowaniu ze wszystkiemi, przystęp dla szukaiących iego pomocy, łagodność z będącymi pod iego naczelnictwem, troskliwość w wykonaniu poruczeń zwierzchniczych, gorliwa baczność w każdey okoliczności o dobro powszechne, skuteczna staranność w obronie niewinnie prześladowanych, hoyność do wsparcia ubogich i nieszczęśliwych, były to czyny zwyczayne, a które usprawiedliwiły nadzieie, iakie zwierzchność mieyscowa i stan szlachecki przy wyniesieniu na tak wysoki stopień w nim pokładały. Jeszcze na początku urzędowania 1817 roku w czasie uszczęśliwienia Gubernii Witebskiey bytnością Nayiaśnieyszego Cesarza ALEXANDRA I. Jego Królewicowska Mość Białoruski Woienny Gubernator Xiąże Wirtembergski oddaiąc winną sprawiedliwość zasługom tego godnego naśladowania Reprezentanta stanu szlacheckiego, ziednał mu nayłaskawsze zadowolnienie, na dowod którego został ozdobiony orderem S. Anny 2 klassy. Wsród tylu chwalebnie dokonanych czynow, które mu ziednały szacunek i miłość u współczesnych a zasłużyły na słodką pamięć u potomności, zbliżał się czas elekcyi, kiedy zgromadzone obywatelstwo chciało uroczyście zatwierdzić wdzięczność swoią, lecz mimo powszechne życzenie naydłuższego życia, mimo gorące modły do Boga, wszystkich stanów nawet obcey Religii w czasie iego choroby zanoszone, podobało się Wszechmocnemu powołać go wczesniey do wieczney chwały swoiey. Następcom zas pozostał tylko przykład wielkich cnot iego, zupełnego poswięcania się dla dobra publicznego i bogoboynego zeyscia. Można bezstronnie o nim powiedzieć: *consumatus in brevi explevit tempora multa.*«

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Weymaru, 4 Maia.

Nasz Wielki Xiąże ma wkrótce iak powiadaią przedsięwziąć podróż ku brzegom Renu i do Niderlandów, w celu odwiedzenia syna swoiego, Xiążęcia *Bernhard* wielkorządcy Flandryi wschodniey. Za powrótem zas ma brać kąpiele mineralne w wodach Emskich i Wisbadeńskich.

Od brzegów Menu, 10 Maia.

Przy nayściśleyszym i szczegółowym rozbiorze papierów zabranych uczniom Uniwersytetu Giessenskiego, okazało się iak powiadaią, że to miasto a szczególnie uniwersytet tameczny był siedliskiem tak nazwanego *związku czarnego*; że związek takowy działał pod kierunkiem *naczelnikow ukrytych*; że niżsi członkowie iego obowiązuią się przysięgą do posłuszeństwa slepego naczelnikom swoim. Przy tey okoliczności należy przypomnieć, że i wczasie uroczystości Wartburgskich postępki uczniow uniwersytetu Giessenskiego naganiane były przez uczniów innych uniwersytetów niemieckich.

Hiszpania.

z Kadyxu 9 Kwietnia.

Otrzymano tu wiadomość że wszyscy buntownicy znayduiący się między Vera Crux. Risabą i Kordubą iuż się poddali władzy Krolewskiey. W Vera crux oczekiwano pozawczora znacznego oddziału woyska z Mexyku. Fregata *Sabina* ktora nam tę pomyślną przyniosła wiadomość przywiozła oraz ładunek składaiący się z 1,583,774 piastrów w gotowiznie, z 1,490 marków srebra w zlewkach, z siedmiu pak naczyń srebrnych, z 22,000 funtów Wanilii, i znaczney ilości Koszenilli i Jndygo.

W przeszłym 1818 roku wybito w mennicy

Mezykańskiey 533,921 piastrów w złocie i 10,852,367 piastrów w srebrze.

(*z Gazety Hamburgskiey*)

ROZMAITOŚCI.

Porównanie Fenelona z Bossuetem (*wyiątek z dzieła Xiędza* Pradt, *pod tytułem*: Cztery Konkordaty).

Autor opisawszy stan duchowieństwa w Francyi, kończy uwagi swoie temi słowy:

„Dzis *Fenelony* potrzebnieysi niż *Bossuety*, bo znaiomość serca ludzkiego więcey ma nad nami władzy, niż biegłość w pismie S. i naukach Oyców Koscioła. Cała moc ięzyka, wspaniałość myśli i powaga nauk teologicznych, któremi *Bossuet* iaśnieie, nie są iuż cenione w równi z temi słodkiemi uczuciami, które w *Fenelonie* zniewalaią duszę. *Bossuet* widokiem wielkości Bóstwa, wzbudza postrach i podziwienie; *Fenelon* każe ie kochać, kreśląc obraz iego dobrodzieystw. Pierwszy czuwa u tronu Naywyższego, iakoby do niego przystępu wzbraniał; miecz ognisty iest w iego ręku iak u tego Cherubina, który strzegł bramy Raiu Ziemskiego; drugi przyiaciel, pocieszyciel, przewodnik szlachetny, wskazuie nam drogę cnoty kwiatami usłaną. Podobny do grzmotu głos *Bossueta*, odzywa się w wyrazach groźnych i strasznych, przeraża słuchacza, a powalonemu w prochu odkrywa całą nicość człowieka; głos *Fenelona* iak oddech wietrzyka ochładzaiącego naturę, używa wyrazów Założyciela wiary Chrześciiańskiey, który powiedział; *że Jmie Jego iest słodkiem*, i który kazał dzieciom zbliżyć się do siebie. *Bossuet* gotów zawsze iak *Eliasz* ogień Niebieski zesłać na ziemię, albo się unieść na wozie płomienistym. *Fenelon* iak *Elizeusz*, pragnie oddechem swoim ogrzać syna wdowy, aby go przywrócić do życia, albo raczey iak *Jezus Chrystus* pomnożyć chleby, żeby nakarmić łaknących. *Bossuet* napoiony duchem czasu teologicznego, duchem dwóch wieków i nieustannych sporów religiynych, będzie zawsze pierwszym Doktorem Teologii, pierwszym mowcą Chrześciiańskim. *Fenelon*, który winien był ukształcenie swoie wiekowi równemu owym nayświetnieyszym czasom *Aten* i *Rzymu*, zostanie na zawsze wzorem tego, co w Religii może bydź naysłodszem i naybardziey towarzyskiem. Pierwszy będzie *Demostenesem* Religii, drugi *Las Casasem* ludzkości. Wielkie dziedzictwo chwały dla obu przynależy, ale świat iuż się nie waha w wyborze. *Fenelon* iest wyżey ceniony; tak iak wszyscy, którzy są użyteczni, którzy mówią do serca, znaydą pierwszeństwo nad temi, co wzbudzaią tylko podziwienie i iedynie do umysłu przemawiać umieią. Kilka pocieszaiących kartek *Fenelona*, tych nauk, tey obrony ludzkości, więcey się podobaią, niż cała wspaniałość stylu i głębokość wiadomosci dogmatycznych w *Bossuecie*, która iuż na nic przydać się nie może. Niemasz różności zdań w ocenieniu zasługi tych walk, które staczał *Bossuet* z różnowiercami, a tego męztwa, z iakiem *Fenelon* na dworze *Ludwika XIV* opierał się despotyzmowi, z iakiem nauczyciel następcy tronu oddalał od młodego Xiążęcia, blask czarowny naywyższey władzy, który oyca zaslepił. *Bossuet* pozostanie zawsze Dyktatorem Koscioła Gallikańskiego. *Fenelon* obrońcą ludzkosci; *Bossuet* ogłasza władzę nieograniczoną, zaięty iedynie polityką świętą; *Fenelon* zostanie tłumaczem i podporą praw narodu; *Bossuet* każe czekać spokoynie, póki Niebu nie spodoba się zabrać tyrana lub przemówić do serca *Nerona*; tę iedną nadzieię zostawia on nieszczęśliwey ludzkości. Podług *Fenelona* ciemiężyciele ludzkosci ograniczeni władzą prawa, niezdolni przełamać tey świętey zapory, a czekaiąc później sprawiedliwości Nieba, odpowiedzialni są społeczeństwu, którego są naczelnikami lecz nie panami. W tém *Fenelon* iest prawdziwym Chrześciianinem i razem oświeconym człowiekiem, bo wiara *Chrystusa*, równie iest nieprzyiaciołką despotyzmu iak i anarchii, iak anarchiia i despotyzm są nieprzyiaciołmi wszelkiey społeczności. Wiara Chrześciiańska iest wiarą naybardziey towarzyską; nakazuie podległość władzy, ale tę podległość nie uważa za dziedzictwo lub przywiley naczelnika, lecz iako sposób utrzymania społeczeństw, które iakokolwiek są rządzone, nie mogą się nigdy obeyść bez podpory władzy naywyższey."

W PETERSBURGU

w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.